

เรื่องบุตรของนายโคฆาตก์

นายโคฆาตก์สั่งให้ภรรยาปิ้งเนื้อ

ดังได้สดับมา นายโคฆาตก์คนหนึ่งในนครสาวัตถี ฆ่าโคแล้วถือเอาเนื้อล่ำปิ้งแล้ว นั่งพร้อมด้วยบุตรและภริยาเคี้ยวกินเนื้อ และขายด้วยราคา เขาทำการของคนฆ่าโคอยู่อย่างนี้ตลอด ๕๕ ปี มิได้ถวายขากุหรือภัต แม้มาตราว่าทัฬหีหนึ่งในวันหนึ่งแต่พระศาสดา ซึ่งประทับอยู่ในวิหารโกสั เขาเว้นจากเนื้อเสีย ย่อมไม่บริโภคนกัถ วันหนึ่งเขาขายเนื้อในตอนกลางวันแล้ว ให้ก้อนเนื้อก้อนหนึ่งแก่ภริยา เพื่อปิ้ง เพื่อประโยชน์แก่ตน แล้วได้ไปอาบน้ำ

ลำดับนั้น สหายของเขามาสู่เรือนแล้ว พุคกะภริยาว่า “หล่อนจงให้เนื้อที่จะขายฟิงขายแก่ฉันหน่อยหนึ่ง, (เพราะ) แจกมาที่เรือนฉัน”

ภริยานายโคฆาตก์ : เนื้อที่จะฟิงขายไม่มี, สหายของท่านขายเนื้อแล้วบัดนี้ไปอาบน้ำ

สหาย : อย่าทำอย่างนี้เลย ถ้าก้อนเนื้อไม่มี ของจงให้เถิด

ภริยานายโคฆาตก์ : เว้นก้อนเนื้อที่ฉันเก็บไว้เพื่อสหายของท่านแล้วเนื้ออื่นไม่มี

เขาคิดว่า “เนื้ออื่นจากเนื้อหญิงนี้เก็บไว้เพื่อประโยชน์แก่สหายของเราไม่มี, อนึ่ง สหายของเรานั้น เว้นจากเนื้อย่อมไม่บริโภคนกัถ. หญิงนี้จักไม่ให้” จึงถือเอาเนื้อนั้นเองหลีกไป

ฝ่ายนายโคฆาตก์อาบน้ำแล้วกลับมา. เมื่อภริยานั้นคลกคหน้าเข้าไปพร้อมกับน้ำผักต้มเพื่อตน, จึงพูดว่า “เนื้ออยู่ที่ไหน”

ภริยา : นาย เนื้อไม่มี

นายโคฆาตก์ : เราให้เนื้อไว้เพื่อต้องการบั้งแล้วจึงไป มิใช่หรือ ?

ภริยา : สหายของท่านมาบอกว่า “แขกของฉันทมา, หล่อนจงให้เนื้อที่จะพึงขายแก่ฉันท” เมื่อฉันทตอบว่า “เนื้ออื่นจากเนื้อที่ฉันทเก็บไว้เพื่อสหายของท่านไม่มี, อนึ่ง สหายของท่านนั้น เว้นจากเนื้อยอมไม่บริโภคน” ก็ถือเอาเนื้อนั้นโดยพลการเองที่เดียวไปแล้ว

นายโคฆาตก์ : เราเว้นจากเนื้อ ไม่บริโภคน, หล่อนจงนำคันทนั้นไป

ภริยา : ฉันทอาจทำอะไรได้, ขอจงบริโภคนเถิดนาย

นายโคฆาตก์ตัดลิ้นโคบั้งบริโภคน

นายโคฆาตก์นั้นตอบว่า “เราไม่บริโภคน” ให้ภริยานำคันทนั้นไปแล้ว, ถือมีดไปสู่นักโคตัวยืนอยู่ที่หลังเรือน แล้วสอดมือเข้าไปในปากคันทนั้นออกมาเอามีดตัดที่โคน (ลิ้น) แล้วถือไปให้บั้งบนถ่านเพลิงแล้ว วางไว้บนคันท นั้งบริโภคนก่อนคันทก่อนหนึ่งไว้ในปาก. ในขณะนั้นเอง ลิ้นของเขาขาดตกลงในถาดสำหรับใส่กัต ในขณะนั้นแล เขาได้วิบากที่เห็นสมด้วยกรรม. แม้เขาแลเป็นเหมือนโค มีสายเลือดไหลออกจากปากเข้าไปในเรือนที่เขวกลาน ร้องไป.

บุตรนายโคฆาตก์หนี

สมัยนั้น บุตรของนายโคฆาตก์ขึ้นแลดูบิดาอยู่ในที่ใกล้. ลำดับนั้นมารดาพูดกะเขาว่า “ลูก” เจ้าจงดูบิดานี้ที่เขวกลาน ร้องไปในท่ามกลางเรือนเหมือนโค ความทุกข์นี้จักตกบนกระหม่อมของเจ้า เจ้าไม่ต้องห่วง แม้ซึ่งแม่ จงทำความสวัสดิแก่คันทหนีไปเถิด” บุตรนายโคฆาตก์นั้นถูกมรณภัยคุกคาม ไหว้มารดาแล้วหนีไป ก็แลครั้นหนีไปแล้ว ได้ไปยังนครตักกสิลา. แม้นายโคฆาตก์ก็เหมือนโค ที่เขวร้องไปในท่ามกลางเรือน ท่ากาะแล้วเกิดในอเวจี. แม้โคก็ได้ท่ากาะแล้ว. ฝ่ายบุตรของนายโคฆาตก์ก็ไปนครตักกสิลา เรียนงานของนายช่างทอง. ลำดับนั้นอาจารย์ของเขา เมื่อจะไปบ้านสั่งไว้ว่า “เธอพึงทำเครื่องประดับซื้อเห็นปานนี้” แล้วหลีกไป. แม้เขามาเห็นเครื่องประดับแล้ว คำริว่า “ชายผู้นี้ไปในที่ใดที่หนึ่ง เป็นผู้สามารถจะเลี้ยงชีพได้” จึงได้ให้ธิดาผู้เจริญวัยของตน (แก่เขา). เขาเจริญด้วยบุตรธิดาแล้ว.

ลูกทำบุญให้พ่อ

ลำดับนั้น บุตรทั้งหลายของเขาเจริญวัยแล้ว เรียนศิลปะ, ในกาลต่อมาไปพระนครสาวัตถี ดำรงพรวาอาศัยอยู่ในพระนครนั้น ได้เป็นผู้มีศรัทธาเลื่อมใส. ฝ่ายบิดาของพวกเขาไม่ทำกุศลอะไรๆ เลยถึงความชราในนครตักกสิลาแล้ว. ลำดับนั้นพวกบุตรของเขาปรึกษากันว่า “บิดาของพวกเราแก่” แล้วให้เรียกมายังสำนักของตน พูดว่า “พวกฉันทจะถวายทาน

เพื่อประโยชน์แก่บิดา” แล้วนิมนต์ภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน. วันรุ่งขึ้น พวกเขานิมนต์ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าประธานให้นั่งภายในเรือนแล้ว อังคาสโดยเคารพ, ในเวลาเสร็จภักตกิจ กราบทูลพระศาสดาว่า “พระเจ้าข้าพวกข้าพระองค์ ถวายภักตนี้ให้เป็นชีวิตภักต (ภักตเพื่อบุคคลผู้เป็นอยู่) เพื่อบิดา. ขอพระองค์จงทรงทำอนุโมทนา แก่บิดาของพวกข้าพระองค์เถิด”

พระศาสดาทรงแสดงธรรม

พระศาสดา ตรัสเรียกบิดาของพวกเขามาแล้ว ตรัสว่า “อุบาสกท่านเป็นคนแก่ มีสรีระแก่หง่อมเช่นกับใบไม้เหลือง, เสบียงทางคือกุศลเพื่อจะไปยังปรโลกของท่านยังไม่มี, ท่านจงทำที่พึ่งแก่ตน จงเป็นบัณฑิต อย่าพาล” ดังนี้แล้ว เมื่อทรงทำอนุโมทนา จึงได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า:-

“บัดนี้ ท่านเป็นดุจใบไม้เหลือง, อนึ่ง บุรุษแห่งยาม (คือความตาย) ปรากฏแก่ท่านแล้ว. ท่านตั้งอยู่ใกล้ปากแห่งความเสื่อม, อนึ่ง แม้เสบียงทางของท่าน ก็ยังไม่มี. ท่านนั้น จงทำที่พึ่งแก่ตน, จงรีบพยายาม จงเป็นบัณฑิต ท่านกำจัดมลทินได้แล้ว ไม่มีกิเลสเพียงดั่งเนิน จักถึงอริยมูมอันเป็นทิพย์”

พวกบุตรถวายทานอีก

บุตรเหล่านั้น ทูลนิมนต์พระศาสดา แม้ประโยชน์ในวันรุ่งขึ้น ถวายทานแล้ว ได้กราบทูลพระศาสดาผู้ทรงทำภักตกิจแล้ว ในเวลาทรงอนุโมทนาว่า “พระเจ้าข้า แม้ภักตนี้พวกข้าพระองค์ถวายให้เป็นชีวิตภักตเพื่อบิดาของพวกข้าพระองค์เหมือนกัน, ขอพระองค์จงทรงทำอนุโมทนาแก่บิดานี้เถิด”

พระศาสดา เมื่อจะทำอนุโมทนาแก่เขา ได้ตรัส ๒ พระคาถานี้ว่า :-

”บัดนี้ ท่านเป็นผู้มีวัยอันชราน่าเข้าไปแล้ว, เป็นผู้เตรียมพร้อมเพื่อจะไปสู่สำนักของพระยาม, อนึ่ง แม้ที่พักในระหว่างทางของท่านก็ยังมี, อนึ่ง ถึงเสบียงทางของท่าน ก็หาไม่, ท่านนั้นจงทำที่พึ่งแก่ตน, จงรีบพยายาม จงเป็นบัณฑิต ท่านเป็นผู้มีมลทินอันกำจัดได้แล้ว ไม่มีกิเลส เพียงดั่งเนิน จักไม่เข้าถึงชาติชราอีก”